

JUSTITSMINISTERIET

Lovafdelingen

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K

Dato: 9. oktober 2008
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsnr.: 2008-792-0663
Dok.: RAJ40721

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 1129 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 15. september 2008.

Brian Mikkelsen

/

Lars Hjortnæs

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 1129 fra Folketingets Retsudvalg (Alm. del):

”Kan ministeren oplyse, hvad den i Sverige indførte ungdomstjeneste nærmere går ud på, herunder hvad forskellen er på ungdomstjeneste og almindelig samfundstjeneste, hvilken aldersgruppe der er omfattet, samt for hvilke forbrydelser ungdomstjeneste kan anvendes i Sverige.”

Svar:

Justitsministeriet har forstået spørgsmålet således, at det angår den svenske ordning vedrørende ungdomstjeneste (”ungdomstjänst”) sammenholdt med den svenske ordning vedrørende samfundstjeneste (”samhällstjänst”).

1. Ungdomstjeneste blev ved ”lag om ändring i brottsbalken (2006:891)” indført som en selvstændig sanktion for unge lovovertrædere. Lovændringen trådte i kraft den 1. januar 2007, dog således at reglerne om ungdomstjeneste også finder anvendelse på lovovertrædelser begået forud for ikrafttrædelsesdagen.

Før vedtagelsen af lovændringen var ungdomstjeneste ikke en selvstændig sanktion, men de sociale myndigheder kunne beslutte, at en ung, der blev dømt til pleje/behandling (”vård”) under tilsyn af de sociale myndigheder, skulle udføre ungdomstjeneste som et led i plejen/behandlingen.

Efter lovændringen har den centrale bestemmelse vedrørende ungdomstjeneste i brottsbalken 32 kap. 2 § følgende ordlyd:

”2 § Den som är under tjugooett år och som begått brott får dömas till ungdomstjänst om den unge samtycker till det och påföljden är lämplig med hänsyn till hans eller hennes person och övriga omständigheter. Den som döms till ungdomstjänst skall åläggas att utföra oavlönat arbete och delta i annan särskilt anordnad verksamhet i lägst tjugo och högst etthundrafemtio timmar.

Den som är över arton år får dömas till ungdomstjänst endast om det finns särskilda skäl för det.

Rätten får döma till ungdomstjänst om påföljden kan anses tillräckligt ingripande med hänsyn till brottslighetens straffvärde och den unges tidigare brottslighet och det inte finns skäl för att döma till ungdomsvård. I valet mellan ung-

domstjänst och böter skall ungdomstjänst väljas om den påföljden inte är alltför ingripande.”

Som det fremgår af bestemmelsen, kan retten idømme en lovovertræder under 21 år ungdomstjeneste, hvis den pågældende giver samtykke til sanktionen, og hvis sanktionen kan anses for passende i det enkelte tilfælde.

Personer over 18 år kan dog kun idømmes ungdomstjeneste, hvis der foreligger særlige grunde til det. Efter forarbejderne kan det f.eks. være tilfældet i sager, hvor den pågældende har begået den strafbare handling, inden den pågældende er fyldt 18 år, men hvor straffesagen først gennemføres, efter den pågældende er fyldt 18 år.

Sanktionen indebærer, at den pågældende skal udføre ulønnet arbejde og deltage i ”anden virksomhed” efter de sociale myndigheders nærmere bestemmelse i mindst 20 og højst 150 timer. Timeantallet fastsættes af retten i dommen. For så vidt angår den nævnte ”anden virksomhed” fremgår det af forarbejderne, at den unge i forbindelse med denne dels bør få forklaret vilkårene for ungdomstjenesten, dels bør gives mulighed for at reflektere over sin livssituation og diskutere de kriminelle handlinger, som den pågældende har begået. Endvidere kan der gennemføres en afsluttende samtale med den unge og – om muligt – forældremyndighedsindehaverne og en repræsentant fra arbejdspladsen, hvor den unge har udført ungdomstjeneste. Det er dog forudsat i forarbejderne, at denne ”anden virksomhed” kun bør udgøre en mindre del af det samlede timeantal for ungdomstjenesten.

Det ulønnede arbejde vil oftest have tilknytning til ikke-kommercielle formål, som f.eks. arbejde for foreninger, trossamfund eller kommunen.

Administrationen af ungdomstjenesteforløbet varetages af de sociale myndigheder på kommunalt niveau. Det er således de sociale myndigheders opgave at udarbejde en plan for sanktionens gennemførelse i forhold til den enkelte unge og påse, at planen overholdes.

Det fremgår af bestemmelsen, at ungdomstjeneste kun kan anvendes, når der ikke findes grundlag for at anvende dom til pleje/behandling som følge af et behov for dette hos den unge. Endelig fremgår det, at ungdomstjeneste skal anvendes frem for bødestraf, medmindre sanktionen i forhold til den konkrete sag er for indgribende.

Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen, at ungdomstjeneste kan erstatte højere bødestraffe, kortere frihedsstraffe og – når den unge kun har et mindre behov for pleje/behandling – en dom til pleje/behandling. Det angives desuden i forarbejderne, at det normale anvendelsesområde for ungdomstjeneste er sager, hvor straffen ellers ville være blevet udmålt til mellem 60 dagbøder og 1 års fængsel.

Overholder den dømte unge ikke vilkårene i en dom til ungdomstjeneste, kan retten ændre dommen til en anden sanktion, f.eks. bøde eller frihedsstraf.

2. I Sverige har man haft en permanent samfundstjenesteordning siden 1998.

Ifølge brottsbalken 27 kap. 2 a § kan retten, når tiltalte samtykker til det, beslutte at idømme en betinget dom med vilkår om samfundstjeneste. Et vilkår om samfundstjeneste kan desuden knyttes til en dom til såkaldt beskyttelsestilsyn ("skyddstillsyn"), der indebærer, at der føres tilsyn med den dømte, jf. brottsbalken 28 kap. 2 a §. Samfundstjeneste er dermed ikke en selvstændig sanktion, men derimod ét blandt flere vilkår, som retten kan vælge at pålægge den dømte i tilknytning til en betinget dom eller en dom til beskyttelsestilsyn.

Uanset om vilkåret om samfundstjeneste knyttes til en betinget dom eller en dom til beskyttelsestilsyn, indebærer vilkåret, at den dømte skal udføre ulønnet arbejde i mindst 40 og højst 240 timer. Det præcise timeantal fastlægges af retten i dommen. Arbejdet udføres efter en arbejdsplan, der udarbejdes for den dømte af den svenske kriminalforsorg ("kriminalvården").

En dom med vilkår om samfundstjeneste kan anvendes i tilfælde, hvor retten ellers ville have idømt en ubetinget fængselsstraf. Retten skal i dommen angive, hvad fængselsstraffen ville have været, hvis denne sanktion var blevet anvendt i stedet for betinget dom med vilkår om samfundstjeneste. Loven indeholder ikke nogen formel øvre eller nedre grænse for længden af den fængselsstraf, der ellers ville være blevet idømt, men ifølge forarbejderne bør samfundstjeneste kun undtagelsesvis anvendes i tilfælde, hvor den pågældende ellers ville have fået en straf på over 1 års fængsel.

Loven indeholder ikke nogen formel aldersgrænse for anvendelsen af samfundstjeneste som vilkår til en betinget dom eller en dom til beskyttelsestilsyn. I forhold til unge under 21 år har retten derfor mulighed for – når betingelserne er opfyldt – at vælge mellem at idømme ungdomstjeneste og at idømme en betinget dom eller en dom til beskyttelsestilsyn med vilkår om samfundstjeneste. Efter det oplyste anvendes dog i praksis normalt ungdomstjeneste frem for samfundstjeneste i forhold til unge under 18 år. Som anført ovenfor er mulighederne for at anvende ungdomstjeneste i forhold til personer i aldersgruppen 18-21 år begrænsede, og i forhold til personer i denne aldersgruppe anvendes således efter det oplyste i givet fald oftest et vilkår om samfundstjeneste.